

Posudek na bakalářskou práci

Název práce: Práva a potřeby osvojitelů v České republice a problematická místa v adopčním systému

Autor: Lucie Kulhavá

Posudek:

Jedná se o zajímavou práci, která může úspěšně posloužit jako úvod do problematiky adopce dětí v ČR. Pozitivně hodnotím zvolené téma, použité metody a využití SW pro sofistikované vyhodnocení zápisů z uskutečněných rozhovorů.

Při pohledu na práci jako na odborný text mám ovšem několik výhrad. Poměrně rozsáhlá teoretická část (cca třetina práce) je vlastně výtah z několika děl, které autorka správně cituje, ale její vlastní invence je v této části minimální. I když se jedná o přehled veskrze zajímavý, dobře zpracovaný a nezbytný pro orientaci v problematice pro ty, kteří s touto problematikou nejsou hlouběji seznámeni, vzhledem k celkovému rozsahu bakalářské práce by bylo vhodnější tuto část zkrátit a popsat i konkrétní skutečné teoretické koncepty. Ty by pak autorka dále využila jak v rámci vlastního výzkumu, tak při interpretaci výsledků. Stávající teoretické části by pak více slušel název např. „Aktuální stav poznání“.

Metodologická část je zpracována relativně dobře. Jen by měla autorka více zdůraznit, že si je vědoma, že vzhledem k omezenému počtu respondentů (12 osob za celou ČR) a způsobu jejich výběru (částečný samo výběr přes webové diskuse), není možné na položené výzkumné otázky získat plnohodnotnou odpověď. Určitá sonda, kterou autorka poměrně dobře provedla, na položené otázky přináší některé odpovědi, které mohou být v dalších navazujících výzkumech doplněny a zpřesněny dalšími poznatky. V práci se podařilo zjistit názory několika aktérů vstupujících do celého procesu adopce, to však není možné vydávat za relevantní celkový popis situace v ČR. I když na str. 24 autorka deklaruje: *„Vzhledem k nízkému počtu respondentů jsem si vědoma toho, že výsledky mého výzkumu nejsou statisticky reprezentativní, a nelze je tak zobecňovat, přesto považuji za zajímavé a přínosné srovnat pohledy jednotlivých aktérů a zjistit, s jakými potenciálními problémy je možné se v adopčním procesu setkat.“* ne zcela důsledně se tohoto tvrzení dále v práci drží.

V analytické části, která přináší zpracování vlastních poznatků z provedeného kvalitativního šetření, se „najednou“ v kap. 5.2 objevuje citace z kvantitativního šetření Střediska náhradní rodinné péče. V části metodologie o zařazení tohoto šetření do výzkumu např. formou sekundární analýzy dat není žádná zmínka. Možné řešení jak konfrontovat vlastní výsledky s poznatky jiných autorů je zařazení kapitoly Diskuse za Analytickou část a zde by mohla autorka citovat z dalších výzkumů, které vhodně její vlastní poznatky doplňují. V kap. Diskuse by i více slušela konfrontace s dílem Hofrové, Rotreklové, která se nyní prolíná ve vlastní analytické části.

Mám i pár drobných poznámek k některým formulacím. Na str. 15 je uvedeno: *„..., bude jim domluvena možnost navštívit dítě v kojeneckém či dětském domově.“*, kde chybí slovo ústav,

neboť kojenecké domovy u nás neexistují. Na str. 32 je uvedeno „*Důležitá je vyjasněná motivace žadatelů, kteří by si měli projít smířením s vlastní neplodností.*“ Podobný obrat je pak použit i ve Shrnutí výsledků na str. 46. Jak však sama autorka na jiném místě práce uvádí, neplodnost je pouze jedním z motivátorů některých rodin k adopci. Vyjasnění motivace žadatelů by se jistě mělo týkat i jiných motivátorů, nejen neplodnosti, což v uvedené formulaci chybí.

Obrat: „*Přibližně polovina pracovníc...*“ (str. 39) Není z kontextu zřejmé, zda je myšleno sociálních pracovníc nebo pracovníc neziskových organizací či obojích. I tak v situaci, kdy je dotazováno 5 respektive 3 osob, případně i 8 osob zní obrat „polovina“ spíše komicky. Vhodnější by bylo použít obrat „4 z 8“, případně „3 z 5“ apod.

Na str. 39 autorka uvádí, že tři sociální pracovníce se k období čekání nevyjadřovaly. Pro účely kvalitativního výzkumu by bylo přínosné, kdyby byly uvedeny důvody proč.

„*Časté vrácení dětí z rodin zpět do ústavů však nepotvrdil nikdo z dotazovaných, takové případy byly naopak označovány jako výjimečné.*“ (str. 41) Vzhledem k počtu respondentů zapojených do výzkumu, i kdyby všichni tuto skutečnost zmínili, pořád by ji nebylo možné zevšeobecnit jako častý jev. Bylo by vhodnější za tímto účelem citovat statistiky, které zřejmě na MPSV existují. Ze stejného důvodu je irelevantní tvrzení: „*Jedna sociální pracovníce shledává problematickou i poměrně vysokou rozvodovost osvojitelů krátce po osvojení, kdy odhadla, že zhruba 20% párů několik měsíců po rozhodnutí soudu podává návrh na úpravu poměrů dítěte.*“ (str. 45) Toto tvrzení můžeme přijmout jako názor jednoho z aktérů, nikoliv však jako popis celospolečenského jevu. Zde by se mělo v odborném textu opět argumentovat oficiálními statistickými daty, pokud je tento údaj sledován. Případně by autorka mohla doporučit, aby tento údaj sledován byl a v dalším kvalitativním výzkumu se pak sama autorka či jiní výzkumníci mohou zaměřit na vysvětlení tohoto jevu.

Na závěr nezbyvá než souhlasit spolu s autorkou práce: „*Myslím si, že pomocí pohledu z několika stran se mi povedlo problém zpracovat lépe a komplexněji.*“ (str. 46) a potvrdit, že šetření mezi různými skupinami aktérů jakéhokoliv procesu přináší komplexnější a ucelenější pohledy na problematiku. Kdyby byla práce doplněna, na úkor popisnějších pasáží, o hlubší analýzu proč se v některých aspektech lišili odpovědi jednotlivých aktérů, do jaké míry se do odpovědí mohly promítat osobní zájmy respondentů, byla by přidaná hodnota práce ještě vyšší.

Předloženou práci doporučuji k obhajobě a ohodnocení známkou 2.